

1.

Aristox. *Harm. elem.* II 39 – 40 Da Rios = *Test. Plat.* 7 Gaiser

39 καθάπερ Ἀριστοτέλης αἰεὶ διηγείτο τοὺς πλείστους τῶν
ἀκουσάντων παρὰ Πλάτωνος τὴν ΠΕΡΙ ΤΑΓΑΘΟΥ ἀκρόασιν
παθεῖν. προσιέναι μὲν γὰρ ἕκαστον ὑπολαμβάνοντα λήψεσθαι
τι τῶν νομιζομένων τούτων ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν, οἷον πλοῦτον,
ὑγίειαν, ἰσχύν, τὸ ὅλον εὐδαιμονίαν τινὰ θαυμαστήν· ὅτε δὲ
40 φανείησαν οἱ λόγοι περὶ μαθημάτων καὶ ἀριθμῶν καὶ
γεωμετρίας καὶ ἀστρολογίας καὶ, τὸ πέρασ, ὅτι ἀγαθὸν ἔστιν,
ἔν, παντελῶς οἶμαι παράδοξόν τι ἐφαίνετο αὐτοῖς· εἶθ' οἱ μὲν
ὑποκατεφρόνουν τοῦ πράγματος, οἱ δὲ κατεμέμφοντο.

2.

Simplic. *In Antist. Phys.* 151, 6 – 19 Diels = *Test. Plat.* 8 Gaiser

6 λέγει δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ὅτι «κατὰ Πλάτωνα πάντων ἀρχαὶ
καὶ αὐτῶν τῶν ἰδεῶν τό τε ἓν ἔστι καὶ ἡ ἀόριστος δυάς, ἣν
μέγα καὶ μικρὸν ἔλεγεν, ὡς καὶ ἐν τοῖς ΠΕΡΙ ΤΑΓΑΘΟΥ
Ἀριστοτέλης μνημονεύει». λάβοι δὲ ἄν τις καὶ παρὰ
Σπευσίππου καὶ παρὰ Ξενοκράτους καὶ τῶν ἄλλων, οἱ παρε-
10 γέροντο ἐν τῇ ΠΕΡΙ ΤΑΓΑΘΟΥ Πλάτωνος ἀκρόασει πάντες

I. 3 Glavna svjedočanstva o nepisanoj teoriji počela (Testimonia platonica)

a. Svjedočanstva o postojanju nepisanog učenja

1.

Aristoksen, *Elementi harmonije* (II 39 – 40 Da Rios =)

Kako Aristotel uvijek pripovjeda da je većina onih što su čuli 39
Platonovo predavanje 'O Dobru' to doživjela: Naime da je
svaki od njih došao misleći da će čuti nešto od onoga što se
smatra ljudskim dobrom, poput bogatstva, zdravlja, snage ili,
općenito, neke velike sreće. No kad se pokazalo da su to go-
vori o matematičkim predmetima i brojevima, o geometriji i 40
astronomiji, da se tvrdi postojanje nekog *Dobrog, Jednog*, uvje-
ren sam da im se to činilo posve čudnovatim. Tako su jedni
prezreli sam predmet, dok su drugi grdili.

2.

Simplikije, *Komentar uz Aristotelovu Fiziku*

Aleksandar veli da su «po Platonu počela svega te i samih ide- 6
ja, *Jedno i neodređena Dvojina*, koju je nazivao malo-veliko, a
tako izvještava i Aristotel u svome spisu 'O dobru'». To isto
se može saznati i od Speusippa i Ksenokrata i od drugih koji
su bili na Platonovu predavanju o 'O Dobru'. Svi su oni naime 10

γὰρ συνέγραψαν καὶ διεσώσαντο τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ ταύταις αὐτὸν ἀρχαῖς χρῆσθαι λέγουσι. καὶ τὸν μὲν Πλάτωνα ἀρχὰς πάντων λέγειν τὸ ἓν καὶ τὴν ἀόριστον δυάδα πάνυ εἰκός (Πυθαγορείων γὰρ ὁ λόγος, καὶ πολλαχοῦ φαίνεται Πυθαγορείοις ὁ Πλάτων ἀκολουθῶν), τὸ δὲ τὴν ἀόριστον δυάδα καὶ τῶν ἰδεῶν ἀρχὰς, λέγοντα μέγα καὶ μικρόν, εἰπεῖν διὰ τούτων τὴν ὕλην σημαίνοντα, πῶς ἔτι ἀκόλουθον, τὴν ὕλην ἐν μόνῳ τῷ αἰσθητῷ κόσμῳ τοῦ Πλάτωνος ἀφορίζοντος καὶ σαφῶς ἐν ΤΙΜΑΙΩΙ λέγοντος, ὅτι τῆς γενέσεώς ἐστιν οἰκεία, καὶ ἐν αὐτῇ γίνεται τὸ γινόμενον; καὶ τὰς μὲν ἰδέας νοήσει γνωστὰς ἔφατο, τὴν δὲ ὕλην «νόθῳ λογισμῷ πιστήν».

3.

Simplic. *In Arist. Phys.* 453, 22 – 30 Diels = *Test. Plat.* 23 B Gaiser

22 ἀλλ' οὐδὲ τὰς ἰδέας ἔξω τοῦ οὐρανοῦ φησιν εἶναι διὰ τὸ μηδέ που εἶναι αὐτὰς μηδὲ ὅλως ἐν τόπῳ, τὸ μέντοι ἄπειρον καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς εἶναι φησι καὶ ἐν ταῖς ἰδέαις.

25 ἀρχὰς γὰρ καὶ τῶν αἰσθητῶν τὸ ἓν καὶ τὴν ἀόριστον φασὶ δυάδα λέγειν τὸν Πλάτωνα, τὴν δὲ ἀόριστον δυάδα καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς τιθεὶς ἄπειρον εἶναι ἔλεγε, καὶ τὸ μέγα δὲ καὶ τὸ μικρόν ἀρχὰς τιθεὶς ἄπειρον εἶναι ἔλεγεν ἐν τοῖς ΠΕΡΙ ΤΑΓΑΘΟΥ λόγους, οἷς Ἄριστοτέλης καὶ Ἡρακλείδης καὶ Ἐστιαῖος καὶ ἄλλοι τοῦ Πλάτωνος ἐταῖροι παραγενόμενοι

30 ἀνεγράψαντο τὰ ῥηθέντα αἰνιγματωδῶς, ὡς ἐρρήθη.

4.

Arist. Phys. IV 2, 209 b 11 – 17 = *Test. Plat.* 54 A Gaiser

11 διὸ καὶ Πλάτων τὴν ὕλην καὶ τὴν χώραν ταῦτό φησιν εἶναι ἐν τῷ ΤΙΜΑΙΩΙ· τὸ γὰρ μεταληπτικὸν καὶ τὴν χώραν ἐν καὶ ταῦτόν. ἄλλον δὲ τρόπον ἐκεῖ τε λέγων τὸ μεταληπτικὸν καὶ ἐν τοῖς

15 λεγομένοις ΑΓΡΑΦΟΙΣ ΔΟΓΜΑΣΙΝ, ὁμῶς τὸν τρόπον καὶ τὴν

zapisali i sačuvali njegovo učenje te tvrde da se služio tim počelima. Posve je, doduše, vjerodostojno da je Platon tvrdio kako su *Jedno* i *neodređena Dvojina* počela svega (to je naime pitagorički govor, a za Platona se čini da često slijedi Pitagorejce). Ali kako da prihvatimo i to da je Platon za *neodređenu Dvojinu*, nazivajući je veliko–malim i označavajući time tvar, tvrdio da je također i počelo samih ideja, kad tvar ograničuje samo na osjetilni svijet i kad u *Timeju* jasno govori da je tvar mjesto postajanja, t.j. da u stvari postaje ono što postaje? Nadalje, za ideje je tvrdio da se spoznaju mišlju, a tvar da je «pouzdana putem patvorenog zaključka».

3.

Simplicije, *Komentar uz Aristotelovu Fiziku* 453, 22 – 30.

Za ideje ne tvrdi da su izvan neba zato što se nigdje ne nalaze niti što uopće nemaju mjesto, već samo za ono neograničeno veli da se nahodi i u osjetilnim stvarima i u idejama.

Za Platona govore da je *Jedno* i *neodređenu Dvojinu* držao početlom i osjetilnih stvari, ali je *neodređenu Dvojinu* uveo i u misaono područje i nazvao je beskonačnom, a malo–i–veliko je stavio za počela i nazvao ih beskonačnima u svojim govorima 'O Dobru' kojima su prisustvovali Aristotel, Heraklid, Hestije kao i drugi Platonovi sljedbenici i zapisavši sve te zagonetno rečene stvari, kako je već rečeno.

4.

Aristotel, *Fizika* IV 2, 209 b 11 – 17: *16

Zato i Platon u *Timeju* za tvar i prostor kaže da su isto, jer da su ono zaprimajuće i prostor jedno te isto. Makar tu ono zaprimajuće poima drugačije nego u takozvanim *NEPISANIM UČENJIMA*, ipak je mjesto i prostor nazivao istim. Svi doduše za

χώραν τὸ αὐτὸ ἀπεφήνατο. λέγουσι μὲν γὰρ πάντες εἶναί τι τὸν τόπον, τί δ' ἐστίν, οὗτος μόνος ἐπεχείρησεν εἰπεῖν.

5.

Arist. *Phys.* IV 2, 209 b 33 – 210 a 2 (Nedostaje kod Gaisera)

b33 Πλάτωνι μέντοι λεκτέον, εἰ δεῖ παρεκβάντας εἰπειν, διὰ τί
35 οὐκ ἐν τόπῳ τὰ εἶδη καὶ οἱ ἀριθμοί, εἴπερ τὸ μεθεκτικὸν ὁ
210a τόπος, εἴτε τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ μικροῦ ὄντος τοῦ μεθεκτικοῦ
εἴτε τῆς ὕλης, ὥσπερ ἐν τῷ Τιμαίῳ γέγραφεν.

6.

Arist. *Eth. Nicom.* I 4, 1095 a 30 – b 3 = *Test. Plat.* 10 Gaiser

a30 μὴ λανθανέτω δ' ἡμᾶς ὅτι διαφέρουσιν οἱ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν λόγοι
καὶ οἱ ἐπὶ τὰς ἀρχάς. εὖ γὰρ καὶ ὁ Πλάτων ἠπόρει τοῦτο καὶ
ἐζήτει, πότερον ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἢ ἐπὶ τὰς ἀρχάς ἐστὶν ἡ ὁδός,
b ὥσπερ ἐν τῷ σταδίῳ ἀπὸ τῶν ἀθλοθετῶν ἐπὶ τὸ πέρασ ἢ
ἀνάπαλιν. ἀρκτέον μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν γνωρίμων, ταῦτα δὲ διττῶς
τὰ μὲν γὰρ ἡμῖν τὰ δ' ἀπλῶς.

7.

Arist. *Metaph.* Δ 11, 1018 b 37 – 1019 a 4 = *Test. Plat.* 33 a Gaiser

b37 ἔτι πρότερα λέγεται τὰ τῶν προτέρων πάθη, οἷον εὐθύτης
1019a λειότητος: τὸ μὲν γὰρ γραμμῆς καθ' αὐτὴν πάθος τὸ δὲ
ἐπιφανείας. τὰ μὲν δὴ οὕτω λέγεται πρότερα καὶ ὕστερα, τὰ
δὲ κατὰ φύσιν καὶ οὐσίαν, ὅσα ἐνδέχεται εἶναι ἄνευ ἄλλων,
ἐκεῖνα δὲ ἄνευ ἐκείνων μὴ ἢ διαιρέσει ἐχρήτο Πλάτων.

prostor tvrde da jest nešto, no jedini se on poduhvatio da kaže što zapravo jest.

5.

Aristotel, *Fizika* IV 2, 209 b 33 – 210 a 2

Platon je doduše trebao reći — ako valja reći usput — zbog b33
čega ideje i brojevi nisu u prostoru, ako je već prostor nešto 35
sudjelujuće, bilo da je to sudjelujuće veliko–i–malo bilo da je 210a
tvar, kako piše u *Timeju*.

b. Svjedočanstva o Platonovu sistematskom učenju s teorijom protežnosti i kategorija

6.

Aristotel, *Nikomahova Etika* I 4, 1095 a 30 – b 3: *17

Ne smijemo previdjeti razliku između govora što polaze od a30
počela i onih što idu k počelima. Ta, s pravom je i Platon ispi-
tivao i istraživao vodi li put od počela ili k počelima, kao na
trkalištu od sudaca prema crti ili obrnuto. Valja naime početi b
od onog poznatog, a ono je dvostruko: naime jedno je (poznato)
nama, a drugo naprosto.

7.

Aristotel, *Metafizika* V 11, 1018 b 37 – 1019 a 4: *18

Nadalje, prvotnim se nazivaju i sama svojstva onog prvotnog, b37
primjerice právo prema ravnom; ono prvo je svojstvo pravca 1019a
po sebi, a drugo plohe. Na taj se dakle način prvotnim naziva
i ono što je potonje: ono prvo, koje može biti bez drugog, po
naravi i bivstvu, dok ono drugo ne može bez ovoga; tom se
podjelom služio i Platon.